

פנחס חכ"ג שיחה א'

בפרשת בהעלותך מפרש רש"י "כששניהם יושבים בבהמ"ד", כי בבית מדרש כל היושבים מעיינים בהשאלה, ולכן שאלו גם את אהרן. אך בפרשתנו נאמר "פתח אוהל מועד" שהוא המקום שבאים לשמוע את דבר ה' למשה, ולכן מביא רש"י ב' פירושים: "סרס המקרא ודרשהו", או "בבית המדרש היו יושבים".

בפרשת בנות צלפחד מפרש רש"י (כז, ב): "לפני משה: ואח"כ לפני אלעזר אפשר אם משה לא ידע אלעזר יודע אלא סרס המקרא ודרשהו דברי רבי יאשיה, אבא חנן משום רבי אלעזר אומר בבית המדרש היו יושבים ועמדו לפני כולם".

וצריך להבין הרי בספרי, מקורו של רש"י, הובא מחלוקת זו גם בנוגע לפסח שני ובפרשת מקושש, והנה בפסח שני מבאר רש"י רק דיעה אחת: "כששניהם יושבים בבהמ"ד באו ושאלו כו", ואילו בפרשת מקושש אינו מפרש מאומה, וכאן מביא ב' דיעות, והדיעה הראשונה אינה הדיעה שהובאה בפרשת בהעלותך?

והביאור בזה: אילו נאמר "לפני משה ואהרן" היה אפשר לפרש שהשאלה היתה רק למשה והתורה מוסיפה אהרן כי בפועל היה נוכח אז. אך מזה שבתורה נאמר "ולפני אהרן" מוכח שהשאלה היתה גם לאהרן, וזהו דיוק הלשון "בבית המדרש", דענין בית המדרש (דלא כשאלה לרב וכיוצ"ב) הוא שכל יושבי בית המדרש מעיינים בהשאלה וכל אחד אומר דעתו, ולכן מדגיש הכתוב "ולפני אהרן" כי השאלה היה גם לאהרן.

אך כל זה הוא הפירוש בפרשת בהעלותך, אך בפרשתנו נאמר בפירוש שמשה אהרן וכל העדה היו פתח אוהל מועד, דאוהל מועד אין ענינו בית המדרש אלא הוא המקום שבו באים כל העדה לשמוע את דברי משה, ולכן קשה לפרש שהיה באופן של בית המדרש המבואר לעיל. ולכן מביא רש"י בפירוש הראשון שהשאלה היתה לכל אחד מהם בפני עצמו, אך הסדר הוא מסורס שמקודם שאלו לנשיאים ואח"כ לאהרן, ואח"כ לכל העדה.

(ובפרשת מקושש ששם ידעו שחייב מיתה ורק לא ידעו באיזה מיתה הביאו אותו למשה אהרן וכל העדה בשווה, כי שם ענין הנתינה הוא למסור אותו לרשות הציבור).

מיינה של תורה: פרשת פסח שני ובנות צלפחד הם הפרשיות שבאו על ידי בקשת בני ישראל, ולכן דוקא בפרשיות אלו מודגש מעלת המטה. בפרשת בהעלותך שבו נתגלה דין חדש, מודגש מעלת בית המדרש, שענינו החידוש שבתורה שבעל פה על תורה שבכתב. ובפרשת בנות צלפחד שבו נתעלמה ההלכה ממשה (אך ההלכה לא נתחדשה פה) מודגש מעלת המטה בזה ש"סרס המקרא ודרשהו" שהענין כמו שבא מלמעלה אינו מובן (או נשכח שאינו בשלימות), ודוקא על ידי בני אדם – "סרס המקרא" – אפשר להבין את הענין.